

Ks. prof. Ryszard Sztuchmiller
(Wiceprzewodniczący Rady ds. Rodzin
Województwa Warmińsko-Mazurskiego)

Wsparcie potrzebne małżeństwu i rodzinie

Każdy, komu na sercu leży przyszłość narodu i całego społeczeństwa, winien robić wszystko, co w jego mocy, aby umacniać małżeństwo i rodzinę, aby zapewniać im jak najlepsze warunki powstawania, wypełniania swoich zadań i rozwoju. Warto zwrócić uwagę na zadania prawodawców i praktyków, jak dbają oni o ochronę prawną małżeństwa i rodziny, jakie są podstawowe prawa małżeństwa i rodziny. Wtedy będzie też można odpowiedzieć na pytanie, czy prawa te są chronione wystarczająco, czy ich ochronę należy wzmacniać.

W każdym europejskim systemie prawa rodzina jest przedmiotem szerszej lub węższej ochrony prawnej. Przedmiotem tej ochrony jest zwłaszcza jej funkcja prokreacyjna, edukacyjna i wychowawcza. Jeśli idzie o ochronę rodziny w prawie polskim, to najważniejsze są przepisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r., które nakazują prawną ochronę małżeństwa i rodziny oraz wspieranie ich. Jedną z podstawowych zasad ustroju Polski zawarta w art. 18 konstytucji, stanowi: „Małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej”. Inne ważne aspekty tej ochrony zapisano w art. 48, 71 i 72 konstytucji. W art. 48 postanowiono: „Rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem”.

W systemie prawa polskiego prawo rodzinne stanowi odrębny dział prawa i jest ono bardzo rozbudowane. W omawianym temacie najważniejszy jest artykuł 23 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, który stanowi: „Małżonkowie (...) są obowiązani do (...) współdziałania dla dobra rodziny, którą przez swój związek założyli”.

Podobne uznanie praw małżonków i rodziców, a pośrednio także rodziny, zawarte zostało w niektórych artykułach ogłoszonej przez Stolicę Apostolską w 1983 r. Karty Praw Rodziny. I tak w art. 1a potwierdzono: „Każdy mężczyzna i każda kobieta, po osiągnięciu wieku odpowiedniego do zawarcia małżeństwa i posiadający niezbędne do jego zawarcia zdolności, ma prawo do pobrania się i założenia rodziny”. Normę tę rozwinięto w art. 3: „Małżonkowie mają niezbywalne prawo do założenia rodziny i decydowania o czasie narodzin i liczbie dzieci, (...) we właściwej hierarchii wartości i zgodnie z naturalnym porządkiem moralnym, który wyklucza uciekanie się do antykoncepcji, sterylizacji, aborcji. (...) Rodzina ma prawo do pomocy ze strony społeczeństwa w tym, co dotyczy wydania na świat i wychowywania dzieci. Małżeństwa wielodzietne mają prawo do odpowiedniej pomocy i nie mogą być poddawane dyskryminacji”.

Uprawnienia małżonków i rodziców zostały jeszcze dokładniej określone w art. 5 omawianej Karty: „Rodzice (...) mają pierwotne, niezbywalne prawo i pierwszeństwo do wychowania potomstwa i dlatego muszą być uznani za pierwszych i głównych Jego wychowawców. a) Rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie ze swoimi przekonaniami moralnymi i religijnymi, (...) winni także otrzymywać od społeczeństwa odpowiednią pomoc i wsparcie konieczne do wypełnienia roli wychowawców. (...) c) Rodzice mają prawo do tego, że ich dzieci nie będą musiały uczęszczać do szkół, które nie zgadzają się z ich własnymi przekonaniami moralnymi i religijnymi. W szczególności wychowanie seksualne, stanowiące podstawowe prawo rodziców, winno dokonywać się zawsze pod ich troskliwym kierunkiem, zarówno w domu, jak i wybranych i kontrolowanych przez nich ośrodkach wychowawczych. d) Naruszane są prawa rodziców, gdy państwo narzuca obowiązkowy system wychowania, z którego zostaje usunięta całkowicie formacja religijna. (...) f) Rodzina ma prawo wymagać, by środki społecznego przekazu stanowiły

pozytywne narzędzie budowania społeczeństwa i by wspierały podstawowe wartości rodziny. Jednocześnie rodzina ma prawo do odpowiedniej ochrony, a w szczególności do ochrony swych najmłodszych członków, przed ujemnymi wpływami i nadużyciami ze strony środków przekazu”. Ponadto art. 9 poświęcony jest ochronie prorodzinnej polityki władz publicznych.

Realizacja tych praw jest zgodna z realizacją art. 11 Konkordatu zawartego pomiędzy Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską 28 lipca 1993 r.: „Układające się strony deklarują wolę współdziałania na rzecz obrony i poszanowania instytucji małżeństwa i rodziny będących fundamentem społeczeństwa”. Jest to norma obowiązująca wszystkich obywateli polskich oraz wszystkich katolików w Polsce, a nie tylko katolików, jak utrzymują niektórzy.

Z norm prawa polskiego wynika zatem, że ochrona rodziny oraz prawidłowe wychowanie dzieci i młodzieży wymagają stałego wspomagania małżeństwa, jego trwałości oraz wspierania wychowawczych zadań rodziców. Dlatego też dążenie do zapewnienia trwałej ochrony oraz wspierania małżeństwa i rodziny powinny być istotnymi przejawami opieki i ochrony jakiej samorządy i organy państwa, a także całe społeczeństwo udzielają małżeństwu i rodzinie.

*****